

Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка : Педагогічні науки : Мистецька освіта: історія, теорія, практика. – 2018. – №5 (319), травень. – С. 160 – 165.

А. В. Терещенко

ПЕДАГОГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В МУЗЕЙНІЙ СПРАВІ

З останньої чверті ХХ століття розвиток людства розглядається в контексті настання інформаційної епохи. Сучасна економіка заснована на різноманітних операціях з інформацією, що обумовило попит на швидкі, легкі і зручні способи отримання знань. Відповідно перед музеями, які від самого початку були зорієнтовані на просвітницьку діяльність, постало завдання залучення відвідувачів, надання їм потрібної інформації цікавими на сьогодні способами.

Питаннями практики впровадження інноваційних технологій у музейну справу та дослідженнями музейної педагогіки як галузі в сучасній культурологічній освіті займалися Л. О. Гайда, Т. В. Галкіна, Я. Голант, В. В. Мотіна, Л. В. Пироженко, О. І. Пометун, Б. А. Столяров, Т. І. Чукліна та ін.

Мета даної праці полягає в обґрунтуванні педагогічного потенціалу інноваційних технологій у музейній справі через моделі навчання, запропоновані Я. Голантом, та на основі субмерсивного методу.

О. І. Пометун дає таке визначення педагогічній інновації: «це процес створення, поширення й використання нових засобів (нововведень) для розв'язання тих педагогічних проблем, які досі розв'язувались по-іншому» [1, с. 170]. Сучасні інноваційні педагогічні технології ґрунтуються на особистісно зорієнтованому підході у навчанні, застосуванні інтерактивних технологій, розвитку різних способів мислення, творчих здібностей, формуванні високого рівня соціально-адаптаційних можливостей особистості. Допомогти вирішити подібні завдання покликана музейна педагогіка. Використовуючи новітні способи передачі культурного досвіду через педагогічний процес в умовах музейного середовища, музейна педагогіка стає не лише окремою синтетичною галуззю сучасної науки, але може розглядатися і як інноваційна педагогічна технологія.

У 60-ті р.р. ХХ ст. Я. Голантом була розроблена класифікація моделей навчання. Він виділяв декілька моделей навчання залежно від активності тих, хто бере участь у навчальному процесі. Пасивна модель навчання передбачає, що той, хто навчається, виступає у ролі слухача. Він сприймає матеріал, який йому надає викладач. Така педагогічна модель відповідає стандартній екскурсії або спогляданню експоната. У випадку

застосування активної (інтраактивної) моделі навчання екскурсант і екскурсовод, або пристрій, який його замінює (у випадках використання мультимедійних технологій у музеях), перебувають у постійному взаємозв'язку. «Екскурсовод» надає ту інформацію, яку хоче отримати конкретний екскурсант, про що він «повідомляє» через систему запитів. У екскурсовода є можливість співпраці з кожним учасником процесу окремо. Схема інтерактивної моделі навчання відображає постійне спілкування екскурсовода з екскурсантами, екскурсантів між собою. Перевагою цієї моделі є високий рівень засвоєння інформації, завдяки тому, що екскурсовод може надати екскурсії більш неформального ігрового статусу.

У практиці музейної педагогіки варто розрізняти поняття інтерактивної моделі навчання та музейної інтерактивності. Якщо інтерактивна модель навчання передбачає полілог екскурсантів між собою і з екскурсоводом, то «музейна інтерактивність – це технологія, що пропонує активну участь музейної аудиторії в процесі музейної комунікації з метою набуття особистого досвіду для кращого освоєння музейного простору. Вона здійснюється шляхом створення особливого інтерактивного середовища (музейна експозиція або інтерактивні зони)» [2, с. 70]. Тобто це ті засоби, за допомогою яких відбувається діалог або полілог екскурсанта лише з музейними експонатами.

Використання інформаційних технологій у музейній справі покликане сприяти активному сприйняттю і залученню глядача до музейної інсталяції. Інтерактивні системи дозволяють відвідувачу стати безпосереднім співучасником експозиції і самостійно визначати логіку й обсяг експозиційної розповіді.

У музейній експозиції деякі з експонатів можуть містити реконструйовані частини або ж певні деталі експоната можуть бути взагалі втраченими, що привносить деяку незрозумілість у процесі сприйняття. Музейна комунікація за допомогою інтерактивних технологій дозволяє відтворити експонат цілісно, при цьому не відбувається викривлення історичної правдивості й формується неспотворене уявлення про цілісність експонату. Використання інтерактивних технологій у музейній комунікації забезпечує і передачу відвідувачам інформації про нематеріальну культурну спадщину. Інтерактивні технології ще й розвивають в людині зацікавленість і спостережливість, привертають увагу до мало привабливих, на перший погляд, речей.

В останні десятиліття XX століття набула розвитку так звана «мультимедіа» як один з інструментів управління розвитком комунікації. Ця інтерактивна система дозволяє працювати з рухомими об'єктами, зображеннями, відео, анімованою комп'ютерною графікою і текстом, мовою і високоякісним звуком [2, с. 81].

Сучасні мультимедійні засоби виводять музей на якісно інший рівень роботи при організації діалогу з відвідувачем. Акустичні гіди,

кіно- і відеофільми допомагають пояснити і наочно показати деякі процеси, що не завжди вдається зробити, використовуючи лише статичні експонати. А участь відвідувачів стає ефективним засобом комунікації і все активніше використовується музеями. Інтерактивні експонати піднімають цю участь на більш високий рівень, коли відвідувач стає залученим до управління експонатом або спілкування з ним. Електронні засоби поширення інформації та комп'ютерні технології відкривають нові можливості для здійснення діалогу між глядачем і музейним предметом через використання ігор, вікторин та інформаційно-пошукових систем.

Сучасні музеї роблять все можливе для залучення відвідувачів. Наприклад, багато музеїв розробляють інтерактивні програми, насамперед для дітей. Вони дуже швидко втомлюються від одноманітних екскурсій, тим паче дітям потрібно рухатися, їм потрібен не тільки візуальний та аудіальний контакт, а ще й тактильний. Так, цікавий інтерактив використовується у Полтавському літературно-меморіальному музеї В. Г. Короленка. На початку ХХІ століття співробітниками музею було відроджено новорічну традицію родини письменника «Короленківська ялинка». Сьогодні цей захід складається з двох блоків: екскурсія-мініатюра та святкова розважальна програма для дітей біля новорічної ялинки [3].

Усе більше фахівців у галузі музеології починають говорити про таке поняття як музейна театралізація, що розглядається як один із засобів встановлення комунікаційних зв'язків між відвідувачем і музеєм та перетікає у метод занурення, або субмерсивний метод побудови експозиції. У своїй роботі «Метод занурення як актуальний метод побудови музейної експозиції» Т. І. Чукліна дає таке визначення: «це метод створення експозиції, в основі якого лежить ефект занурення в атмосферу епохи, події, вживання в художній образ, заглиблення людини в конкретний час, картину життя шляхом відтворення об'єкту з усіма його взаємозв'язками, активізація уяви й асоціативного мислення відвідувача, – дій, що мають на меті стимулювати емпатію за рахунок створення цілісного образу пропонованої експозиції» [4, с. 21]. Мета такої дії – пробудження живого інтересу і бажання не лише дізнатися, але, головним чином, відчувати.

Отже, сучасний освітній процес не можливо уявити без застосування інтерактивних, особистісно зорієнтованих педагогічних технологій. Субмерсивний метод узагальнює всі існуючі інтерактивні музейні технології, об'єднує їх. Цей метод використовується і в інтраактивній, і в інтерактивній моделі навчання, виводячи таким чином музейну педагогіку на новий рівень.

З впровадженням у життя людини комп'ютерних технологій змінилися очікування відвідувачів музеїв від комунікативного процесу музею. Аби виправдати ці очікування, музейний простір прагне бути сучасним і актуальним. Важливість і необхідність впровадження і використання потенціалу інформаційних технологій в музейній педагогіці

не викликає сумнівів, так само як і використання інтерактивних педагогічних технологій.

Література

1. Пометун О. І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук.-метод. посібн. / О. І. Пометун, Л. В. Пироженко. – Київ: А.С.К., 2004. – 192 с. **2. Северин В. Д.** Дизайн сучасної музейної експозиції в контексті розвитку інноваційних технологій : дис. канд. мистецтвознавства : 17.00.07 / Северин Віктор Дмитрович – Харків, 2015. – 297 с. **3. Вітенко Л.** Застосування інноваційних технологій в музейній практиці [Електронний ресурс] / Людмила Вітенко – Режим доступу до ресурсу: <http://photo-lviv.in.ua/zastosuvannya-innovatsijnyh-tehnolohij-v-muzejnij-praktytsi/>. **4. Чуклина Т. И.** Метод погружения как актуальный метод построения музейной экспозиции : автореф. дис. на получение науч. степени канд. культурологии : спец. 24.00.03 «музееведение» / Чуклина Татьяна Изосимовна – Санкт-Петербург, 2011. – 27 с. **5. Галкина Т. В.** Музейная педагогика XXI века: социальные и образовательные проекты как новая форма работы с детской и молодежной аудиторией / Т. В. Галкина // Вестник ТГПУ. – 2009. – № 8. – С. 5–10.

Анотація

до статті «Педагогічний потенціал інноваційних технологій в музейній справі», автор наукової статті – Терещенко Альона Валеріївна.

Типи музейної експозиції постійно еволюціонують, відповідаючи запитам суспільства, які досить часто змінювалися під впливом розвитку естетичних смаків та науки. В даній науковій роботі обґрунтовується педагогічний потенціал інноваційних технологій у музейній справі через такі моделі навчання, як пасивна, активна (інтраактивна) і інтерактивна. Які, в свою чергу, об'єднуються в субмерсивний метод. Використовуючи новітні способи передачі культурного досвіду через педагогічний процес в умовах музейного середовища, музейна педагогіка стає не лише окремою синтетичною галуззю сучасної науки, але може розглядатися і як інноваційна педагогічна технологія.

Ключові слова: інноваційні технології, інтерактивна модель навчання, інтраактивна модель навчання, музейна педагогіка, субмерсивний метод.

Аннотация

к статье «Педагогический потенциал инновационных технологий в музейном деле», автор научной статьи – Терещенко Алёна Валериевна.

Типы музейной экспозиции постоянно эволюционируют, отвечая запросам общества, которые достаточно часто изменялись под

воздействием развития эстетических вкусов и науки. В данной научной работе обосновывается педагогический потенциал инновационных технологий в музейном деле через такие модели обучения, как пассивная, активная интраактивная) и интерактивная. Которые, в свою очередь, объединяются в субмерсивный метод. Используя новейшие способы передачи культурного опыта через педагогический процесс в условиях музейной среды, музейная педагогика становится не только отдельной синтетической областью современной науки, но и может рассматриваться как инновационная педагогическая технология.

Ключевые слова: инновационные технологии, интерактивная модель обучения, интраактивная модель обучения, музейная педагогика, субмерсивный метод.

Annotation

to the article «Pedagogical potential of innovative technologies is on museum business», author of the scientific article – Tereshchenko Alona Valeriivna.

The types of museum display evolve constantly, answering the queries of society, that often enough changed under act of development of aesthetic tastes and science. In this advanced study pedagogical potential of innovative technologies is grounded in museum business through such models of studies, as passive, active(intraactive) and interactive. What, in turn, unite in a submersive method. Using the newest methods of transmission of cultural experience through a pedagogical process in the conditions of museum environment, museum pedagogics becomes the separate synthetic area of modern science not only, but can be examined and as innovative pedagogical technology. Museum pedagogics is the unique area of pedagogical science, that combines in itself the various articles of study, the general aim of that is aesthetic, moral and artistic education of visitor in the conditions of museum space. Introduction in activity of museums of interactive technologies it is able considerably to promote interest in a museum display, assisting forming of new perception of museum in the context of swift development of information technologies and society and culture on the whole.

Keywords: innovative technologies, interactive model of studies, intraactive model of studies, museum pedagogics, submersive method.